

se malo stori, stroške pa vendar imamo. Bili smo šolarji in so nas vsi ljubili in tudi mi nje, potem pa se po svetu razškrpili. Eni stojijo pred altarjem in darujejo vsemogočnemu Bogu daritev sv. meše. Drugi ozdravljajo ljudi in njim pomagajo k zdravju. Tretji nosijo sablje in puške. Četrti imajo svoje delavna orodja okoli sebe in delajo rokodelstvo. Peti nosijo motike, sekire, kose itd. Jaz pa za plugom hodim in po gorica h trto obdelujem in po vrtu drevje sadim, zraven pa tudi živino redim. Dekleta so pridne gospodinje. Vsi pa smo in ostanemo vselej hvaležni izglednemu učitelju gospodu Postružniku.

Iz ptujske okolice. Začetkom tekočega meseca naselil se je v Ptuj, kder hoče stalno prebivati, novi na mesto rajnega gospoda Hafner-ja imenovani okrajni šolski nadzornik (Bezirksschulinspektor) g. Janez Ranar, bivši nadučitelj v laškem trgu. Začel je svoj nadzorniško-šolski posel pred nekajimi dnevi s tem, da je obe ptujski privatni dekliški šoli neizmerno "strogo" preiskaval in izpitaval. Lehko si mislite strah in grozo ubogih učiteljic, pa tudi nežnih deklinic, katere je mučil od $\frac{3}{4}$ 8 v jutru do $\frac{1}{2}$ 1 popoldne, in pa od dveh do petih na večer, čeravno obe šoli nimate ne vem še 30 učenk ne. Tudi je bila v poprejšnjih časih navada, z nežnim spolom bolj uljudno in prijazno občevati, ta novi g. nadzornik pa se je neki odlikoval s čudno neotesanostjo; kar drl se je in vpil strašansko in vse od konca do kraja samo le grajal. Gospod nadzornik! dovolite nam eno besedo. Če so Vam privatne šole tako hudi trn v peti, prepovejte in zaprite jih; če pa tega po obstoječih postavah ne morete, pustite jim mirno življenje in ne mučite nedolžnih ljudi. Saj je to tako celemu svetu znano, da se otroci v privatnih šolah stokrat več naučé, kakor v javnih! „Inšpicirajte“ rajši javne mestne šole bolj pogosto; našli bodete v 3. in 4. razredu dečkov na izbir, ki še brati ne vejo; našli bodete celo v 5. razredu učencev, ki še vseh črk ne poznajo. Če želite lahko Vam postrežemo prihodnjič z imeni! —rak.

Iz okraja šmarskega pri Celju. V „Slov. Gosp.“ hoče nekdo v dopisu iz Žusema ondotni šolski poduk opravičevati ter omenja zato nekaj razlogov. Dopisnik navaja kot uzrok nevednosti šolske dece pomanjkljivost učnih pripomočkov. Vsakega učitelja pak je dolžnost in to mu tudi šolska postava veleva, skrbeti, da se šola s potrebnimi učnimi pripomočki oskrbi, kar občino tudi mnogo ne stane, ako se jih vsako leto nekaj priskrbi. Znano je, da so tudi drugod po hribih šole, koje mora deca obiskovati, a vsled tega se vendar ne more reči, da bi v takih šolah bil povsod neznamen napredek, temveč smem reči, da se tudi tam vspešno napreduje, kjer je marljiv in za svoj važen poklic izobražen učitelj. Starišem žusemske mladine pa je dobro znano, kako odlično so učenci pri konecletni skušnji krščanski nauk

znali, ker imajo izvrstnega gospoda kateheta; in to je bil jasen dokaz, da bi mladina tudi v drugih šolskih predmetih lahko bolje napredovala. Konečno naj še tudi povem, da žusemski dopisnik pisatelja onega dopisa nikdar podučevati ni videl ali slišal pa ga tudi menda ne bode.

Iz Konjic. (Strašna nesreča) se je snoči 19. t. m. v Oplotnici prigodila. Roparji so vlomili v hišo Leopolda Magerlna; deklo, ki je bila sama doma, zaklali ter okoli 500 gld. srebra in zlata odnesli. Ko gospodar z gospodinjo po noči domu pride, najde vrata odprta, deklo, Ano Gajšekovo po imenu, mrtvo, hišo oropano. Še po noči se je nesreča c. k. žandarmariji v Konjice naznanila. Vse si prizadeva zločinom na sled priti. Bog daj uspeha! Uboga dekla, vedno lepega obnašanja, bila je še včeraj jutro pri sv. obhajilu. Bog ji daj dobro! Če se kaj takega godi v sredi velike vesi, — kaj bodo ljudje na samoti počeli?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Stiska med delavci postaja po mestih čedalje silnejša; na Dunaju je 11.000 ljudi brez zaslužka in 18.000 delavcev mora z polovico dneve zadovoljnih biti. Tem bolj surov je izrek dunajskega liberalca in bogatega knjigarja Gerold-a, ki je sebe za mestnega odbornika ponujal rekoč: „delavci nimajo pravice obstanka; menjši obrtniki morajo zginiti pred fabrikami, kakor prejšnji vozači pred železnicami“. No, tukaj so pa svitli cesar pokazali, da stvar drobneje razvidijo, ker so nedavno ministrom Auerpergu in Stremajerju rekli, da ne bodo nove zakonske postav potrdili: „gospodje si glave belite, kako bi občno stisko odpravili, tožite, da imate veliko posla v državnem zboru, si pa vendar zraven čas kratite z tem, kako bi zbeglim mešnikom do bab pomagali, ali nimate nobenih drugih skrbi?“*) Kaj sta ministra odgovorila, tega nam dunajske novine skopo prekrivajo. — Državni zbor je sklenil postavo zoper pijance — vsak pijanec v Galjškem in Bukovini bo zaprt do meseca dni ali plača 50 fl. kazni, če ga policija na stezi pobere — potem postavo gledé tiskovne svobode, ki bo urednikom vsaj nekaj polajzbe donesla; listi se ne bodo smeli od policije brez sodnijske razsodbe grabiti ali konfiscirati; to sme storiti le, če list žali cesarja ali se pregreši zoper javno pravnost; tudi kaveija ostane cela, čeravno bi urednik obsojen bil. Tako se je sklenolo, vendar ni preveč upanja, da bode vse tako tudi obveljalo; ministri sklepa niso prav veseli. — Na južnem Tirolskem prebivajo večjidel sami Italijani, katerim bi ustavoverci voljni bili v Tridentu dati poseben italijansk oddelek c. k. namestnije. To si moramo štajerski Slovenci dobro zapomniti. Kajti tudi nam nebi škodila slovenska ekspositura c. k. namestništva v Mariboru ali Celju. Prilično bodemo o tej

*) „Kärntner Stimme“ št. 11. Ured.

za nas silno važni reči že več spregovorili. — Nekateri ustavoverci hočejo Avstrijo še bolje razklati na dvoje, kakor že je; hočejo odpraviti delegacije, t. j. tisti edini zbor iz cele Avstrije, kder se naši in ogerski poslanci posvetujejo o zadevah naše skupne vojne, o razmerah do vnanjih držav itd. Hercegovinski vataš Ljubibratič, ki je bil v Gradcu več časa od policije zadržan, je izpuščen. — Magjari hudo slabo gospodarijo z državnimi denarji; lani so zopet 24 milijonov izdali več, kakor so že itak silno napete dače vrgle. — V okolici Pančove so zavoljo trtne uši na državne stroške začeli krčiti vinograde in trsovje požigati; ljudje so bili silno žalostni pa tudi razdraženi vsled takega postopanja, to tem bolj ker očitno vse krčenje nič ne pomaga. Zato pa je bilo veselje veliko v Pančovi, ko je mestni župan naznanil, da se je pokončavanje vinogradov ustavilo.

Vnanje države. Turki dolžijo našo avstrijsko-magjarsko vlado, da ta proti njim vojsko nabira in da je v Gradiški in Brodu na Savi nakupičenih 160 kanonov. — Ruski poslanik Ignatijev ni prišel pretečeni četrtek na Dunaj, ampak se je odpeljal v London, kder se je baje z Angleži porazumel zastran Turčije. Zanesljivega še nič ne vemo, vendar poročamo, kar smo slišali. Pravijo, da bo de vseh 6 velevlad evropskih, t. j. Rusija, Nemčija, Avstrija, Francoska, Italijanska pa tudi Angleška podpisalo posebno pismo, katero se bo de potem poslalo sultanu, da ta pravičneje ravna z kristijani; če sultan tem zahtevam ustreže in razpusti svoje vojake, potem bodo tudi Rusi svojo armado od turške meje pozvali nazaj. Zopet drugi pravijo, da so to same komedije in da Rusi ljudi po Evropi samo motijo, in le čakajo na ugodniše vreme za boj. — Na Pruskem v Šleziji strada veliko tisoč delavniških rodbin, ker ni dela pa ne jela in so ubožci po lakoti ali lakotnem legarju začeli bolehati in umirati. — V Rimu so sv. Oče 12. t. m. okoli sebe zbrali vse kardinale in nemilo tožili sedanjo italijansko in frajmaurersko vlado, ki na vsak način ovira delovanje mešnikov, škofov in papeža. Frajmavrerji pravijo, da so papež svobodni v cerkvenih zadevah. Sv. Oče pa so rekli, da so svobodni, pa le v toliko, da zamorejo svobodno gledati, kako se katoliška vera zatiruje, neverstvo širi, krščanske čednosti in služba božja zasramuje, mlajina pohujšuje in sv. Cerkvi izneveruje in papežu čedalje več pomočkov potrebnih za vladanje sv. Cerkve jemlje. — Na Francoskem se od frajmaurerjev zapeljani ljudje čedalje bolj predrzni kažejo. V Perpignanu so se mladi ljudje v mešna oblačila preoblekli in očitno zasramovali sv. Telovo procesijo. Tudi skušajo republikanski poslanci katoliške šole zatreti in brezverske upeljati, ki bodo koj v začetku požrle 60 milijonov frankov. — Angleži skušajo svoje turkoljubje popravljati z tem, da marljivo nabirajo milodarov za nesrečne Bolgare; do sedaj so razdelili že 120.000 fl. — V Indiji je lani razsajala strašna lakota tako, da je

angleška vlada potrošila revam v podporo 60 milijonov. — Abezinski kralj Janez, ki je krščanske vere sredi Afrike kraj rudečega morja, je lani imel vojsko z mohamedanskim vicekraljem v Egiptu in je tega 3krat grozno potolkel; mohamedan prosi sedaj za mir!

Turške homatije. Sultan je poklical nek državni zbor, v katerem imajo Turki večino; naši turkoljubi pričakujejo veliko, pametni ljudje pa imajo vse za turško sleparijo, z katero se Turki celej Evropi rogajo in noreca delajo. Turk je divjak v Evropo prišel, divjak v njej ralsajal in jo zapusti kot divjak. V Bosniji se je začelo zopet grozno klanje. Turki zabtevajo od kristijanov 4 milijone pijastrov, katerih ti nimajo kde vzeti; Turki jim zato jemljejo živino, dekleta itd. in jih prodavajo. Zato so se povsod prikazali vstaši. Okoli Bihača se vojskuje župnik Kovačević; pred Livnom je Despotović 1000 Turkov razbil. Iz Srbije hiti 800 odpuščenih prostovoljcev v Bosnijo. Črnogorci niso sklenoli miru z Turki in je vojvoda Plamenac odšel na Laško orožja kupovat. Ruska ladja „Lazarjeva“ njim je pripeljala zrnja in moke. Sicer pa tudi Srbi postajajo sumljivi, ker Turki nečejo zapustiti Srbije, kakor so obljubili. Grki, Rumuni in Bolgari čakajo na Ruse. Kar bodo ti storili, po tem se bodo vsi ravnali!

Za poduk in kratek čas.

Kmečki upori v šestnajstem stoletju.

Spisal dr. Jožef Pajek.

V šestnajstem veku, ko se je bila jela Lutrova vera širiti, je po celem Evropi med kmeti silno vrelo in so se požarom enako vnamale ustaje poljedelcev, in so tudi požarom enako pustošile vasi in mesta. Povod tem zmešnjavam je bil na Nemškem večidel napačno porabljen Lutrov nauk o prostosti vernikov: v naši ožji domačiji na Štajerskem, Koroškem i Kranjskem so se pa kmeti zopor grajščake vzdigovali iz celo drugačnih razlogov. Kmet tedaj ni bil za vsem lastnik svojega zemljišča, nego je grajščak, v kterega okrožju je bil kmet naseljen, veljal kot pravi lastnik zemljišča, kmet pa je bil le bolj najemnik; imel je pa vendar pravico, svoje zemljišče redno prepuščati zarodu svojemu. Zato, da je kmet imel koristi od zemlje, kojo mu je kot stalnemu najemniku prepustil grajščak, je moral grajščaku ali sam se svojimi rokami, ali pa tudi z uprego pri delu pomagati, in to po dva, tri, četiri dni v teden. To je bila tako zvana rabota, ktera beseda je nastala iz nemške „Arbeit“, to je; delo. Tudi je moral kmet deseti del poljskih pridelkov, pa še tudi druge stvari, kakor: nekaj piščancev, masla itd. grajščaku prepuščati. Če je imel kmet dobrega gospoda, se mu itak ni prehudo godilo, in je lože izhajal z desetino in raboto, nego včasih z davki, ki se v denarjih plačujejo. Druga pa je bila z zlovoly-